

Mar je to slovensko?!

Naša država preživlja sedaj važno in pomembno dobo: notranjo preureditev. Postavljajo se ji novi pravni temelji, ki bodo stali ne samo v Beogradu, marveč tudi v Zagrebu in v Ljubljani. Pri tem preosnovitvenem delu zapazamo za Slovence obžalovanja in obsodbe vreden pojav. Pri graditvi hrvatskega državno-pravnega temelja so se zbrali v nezlomljivi slogi vsi Hrvati s prav neznatnimi izjemami. S Slovenci pa žal ni tako. Dočim se velika večina slovenskega naroda z dr. Korošcem na čelu trudi, da izvrši vse potrebne priprave za položitev slovenskega državno-pravnega temelja, pa manjšina napenja vse svoje moči, da bi sproti razdrla vse, kar je postavljeno in pripravljeno.

To je izdajstvo otrok nad lastno materjo, ki hoče obnoviti domačo hišo ter na solidnejši podlagi preurediti domače gospodarstvo. Lastni sinovi — pokvarjeni in zaslepljeni — grabijo skrbno mater za roke, da jih ne more svobodno gibati, ter ji delajo vse mogoče težave in ovire. Tak je odnos JNSarjev do Slovence. Izrodek slovenskega ljudstva so ti ljudje, ki so zavrgli vzpodbudno izpoved prejšnjih naših rodov:

»Biti slovenske krvi,
bodi Slovence ponos!«

Tem ljudem ni v čast in slavo biti Slovenec, njihov ponos je, da so Jugoslovenci. Ker je celotnostno jugoslovenstvo njih ponos, je državni centralizem njihova potreba.

Naši liberalni demokratje in kmetijci, se-

daj JNSarji imenovani, so omogočili centralistično ureditev naše države, ker so leta 1921 glasovali za Vidovdansko ustavo. Deset let kasneje (1931) so njihovi voditelji podpisali sedanjo ustavo, ki je prav tako centralistična, kot je bila njena prednica. Ko se sedaj z izjemnimi odredbami mimo in preko veljavne ustave dela na demontiranju centralizma in na preureditvi države na osnovi ljudske samouprave in avtonomije, JNSarji — predvsem njih slovenski del — z raznimi sredstvi ovirajo to delo. Hrvatske samoupravnosti in samostojnosti ne morejo več preprečiti, ker je z oživetvorenjem banovine Hrvatske postala dejstvo. Zato pa se trudijo, da bi z molodovanjem in ovajanjem, v katerem so mojstri, in z intrigami v Beogradu in Zagrebu preprečili vpostavljenje banovine Slovenije.

JNSarsko časopisje, ki izhaja v slovenskem jeziku, simpatizira z zahtevo Hrvatske seljaške stranke, da se naj čimprej razpišejo volitve, narodno predstavništvo, ki bi izšlo iz teh volitev, pa bi naj potem izvedlo preosnovno srbskega in slovenskega dela države. To zahtevo JNSglasila (»Jutro«, »Domovina«, »Kmetijski list«) ne samo skrbno in podrobno navajajo, marveč se tudi zanjo zavzemajo. »Jutro« (2. februarja) imenuje sklep glavnega odbora JRZ z dne 24. januarja, da je neobhodno potrebno pred kakršnimi koli volitvami izvršiti organizacijo in preurediti vse dele države in državno skupnost, »težko pogreško«. Znano je, da JNS glavni voditelji, kadar govorijo iskreno (to se dogaja redko in izjemno), proglašajo vso državno preure-

ditev, ki je od lanskega avgusta v teku, kot težko pogreško. To bo najbrž tudi ozadje, ki je iz njega vznikla »Jutrova« trditev o težki pogreški, ki jo je baje zagrešil glavni odbor JRZ.

Zabavno, pa še bolj žalostno je opaziti, kako »Kmetijski list« vlači skupaj razloge, ki bi naj dokazali, da je potrebno pred vpostavitvijo slovenske banovine in preureditve vse države razpisati volitve v narodno skupščino. To baje zahteva načelo demokracije. Kakor da bi ne imele tudi avtoritarne države svoja narodna predstavništva! Saj celo Stalin trpi poleg svoje nasilne diktature nekaj parlamenta, za čigar mnenje pa se mnogo manj briga kot za »finski sneg«! Kakor da bi ne bila JNS diktatura v naši državi prirejela neke »volitve« ter šarila z nekim narodnim predstavništvom! Kje so takrat bile JNS želje in zahteve po demokraciji, po »svobodi tvorne volje, dela in besede«?! Resnično demokratska je samo naša stranka, stranka slovenskega ljudstva, ki je to svojo demokracijo dokazala s svojo dosledno borbo zoper centralizem, ki je zanikanje in nasprotje prave demokracije. V imenu iste demokracije zahtevamo sedaj osvoboditev slovenskega ljudstva iz spon centralizma in vpostavitve slovenske samouprave. Na Hrvatskem se je to že zgodilo, z isto pravico zahtevamo to tudi mi Slovenci. Ali ni to bolj pošteno, kot pa če se »Kmetijski list« zavzema za zahteve, ki niso vznikle iz slovenskega naroda in ki niso v skladu z njegovimi resničnimi željami in življenjskimi pravicami?!

Trošarina na vino

Menda ni stvari, ki bi bila našemu vinogradniku bolj zoprna, pa tudi ne zadeve, glede katere bi se bilo že več govorilo in pisalo in o kateri bi bila mnenja bolj različna, kot je trošarina na vino. Vinogradniki in njihove organizacije pri nas kakor tudi v Dalmaciji, Vojvodini in drugod, se borijo proti njej že od nekdaj. Je pa ravno vino oni kmetijski pridelek, ki daje oblastvom, državi in banovinam ter občinam, najbolj zapeljivo podlago za doseg sredstev za kritje svojih izdatkov. Ker nadalje niso vsi predeli niti v vsej državi, niti v naši banovini primerni za pridelovanje vina, nimajo tudi povsod pravega razumevanja za vinogradnikove težnje in skrb in smatrajo vino kot luksuzni predmet, ki ga smejo čim bolj obremeniti.

Ali je trošarina na vino upravičena?

Ker smatrajo večinoma v nevinorodnih krajih vino za predmet, ki ni neobhodno potreben, je s tem dana navidezno upravičena misel, da naj le plača tisti, ki ga hoče uživati. Ne pomislijo pa vsi ti, da je od prodaje vina odvisno veliko ljudi in njihovo preživljanje. Seveda bi bilo drugače, ako bi pridelovalci vina imeli možnost gojiti mesto vinske trte na njihovih zemljiščih kaj drugega. Na žalost pa je večina vinogradniških zemljišč sposobnih le za vinograde, ne pa za druge kmetijske sadeže. Zato so primorani imeti na teh kamenitih in strmih zemljiščih samo vinograde ali pa bi bila ta zemlja le pušča, ki bi preživljala samo nekaj zajcev, ne pa ljudi, ki sedaj živijo od te zemlje. Ako ne bi bilo tukaj vinogradov, bi morali prebivalci iti s trebuhom za kruhom po svetu, ker druge možnosti ni. Vinogradi preživljajo sicer borno, pa vendarle veliko ljudi v kamenitem svetu naših Haloz, Slovenskih gor, Dalmacije, kjer lahko živijo ljudje le, ako jih bo redila vinska trta, drugače življenja na domači grudi nimajo.

Vsi lastniki teh zemljišč pa tudi plačujejo od njih že davek — zemljarino. Kakor smejo ostali kmetje, ki plačajo od svojih zemljišč zemljarino, prodajati svoje pridelke kakor hočejo in koder hočejo, bi naj smel prodajati svoj pridelek — vino tudi vinogradnik. Z isto upravičenostjo bi lahko zahtevali prebivalci vinorodnih krajev, da se posebej obdavčijo tudi ostali kmetijski pridelki: živina, mleko, pšenica, med itd., kakor zahtevajo oni iz nevinorodnih krajev, da se obdavčuje vino. Seveda nam ne pride niti na misel, da bi to zahtevali, ker smatramo, da plačujejo primeren davek že itak v zemljarini. In samo isto zahtevamo tudi za vino. Sicer se zatrjuje povsod, da plačujejo trošarino potrošniki vina, torej oni, ki vino pijejo, ne pa oni, ki ga pridelajo. Zato je važno vprašanje, kdo prav za prav plača trošarino na vino.

Kdo plača v resnici trošarino na vino?

Zatrjujejo, da plačajo trošarino na vino pivci vina. Ko bi bili oni, ki vino pijejo, tako premožni, da bi jim bilo vseeno, koliko za vino plačajo, oni pa, ki prodajajo vino na drobno, zadovoljni z vsakim zaslužkom ali bi bili lahko tudi brez njega, bi to mogoče odgovarjalo. Ker pa temu ni tako, se z dvigom cene vinu, kar je neobhodno, ako prištejemo cenam vinu pri vinogradniku še trošarino, potrošnja vina zmanjša. Ker se s tem zmanjša tudi povpraševanje za vino, se morajo po vseh narodnogospodarskih pravilih zmanjšati tudi splošne cene vinu. Ker pa so pridelovalni stroški vina že itak tako visoki, kot so ponavadi cene vinu v trgovini na veliko, gre to nadaljnje znižanje cen na škodo in v izgubo vinogradnika. Tudi so običajno cene vinom po gostilnah kolikor toliko stalne. Tako ne more gostilničar poljubno zvišati cen vinu, svojega zaslužka pa seveda noče in tudi ne more dati za trošarino. Tako mu ne preostane drugega, kakor da kupi vino toliko ce-

neje, da je s tem krita tudi trošarina. Ako pa proda vinogradnik vino naravnost potrošaču in prične ta računati, da bo moral plačati še trošarino, navadno odstopi od kupčije ali pa mu mora plačati trošarino vinogradnik, ako hoče kaj prodati. V resnici plača trošarino na vino le vinogradnik.

Boj vinogradnikov proti trošarini na vino

Zaradi tega je popolnoma razumevno in tudi upravičeno, da se borijo vinogradniki že od nekdaj proti tej prekomerni obremenitvi svojih pridelkov. Najbolje bi seveda bilo, ako bi odpadla vsaka trošarina na vino. Ker pa mora dobiti tudi oblast neke potrebne dohodke za kritje svojih izdatkov, je razumevno, da skuša obremeniti vse mogoče, tako tudi vino. Samo, da bi ta obremenitev ne bila previsoka! Ker pa gre to mnogo previsoko, bo ubito s tem vse naše vinogradništvo. Vemo, da je dobila dravska banovina na banovinski trošarini čez 20 milijonov dinarjev letno, prav toliko pa so pobrale še občine. Tega vinogradništvo ne bo preneslo stalno.

Pa ne samo, da se vino prekomerno obremenjuje, močno se tudi s tem ovira vsak promet z vinom. Svoječasno je bila navada, da je imel v nevinorodnih krajih vsak kmetovalec vino kar doma ter ga je uporabljal za delavce in za sebe dnevno. Sedaj je to ravno zaradi oviranega prometa onemogočeno, ker kmet vseh ceremonij, ki so potrebne pri dobavi vina, ne prenese, pri vinskem trgovcu pa je vino predrago. Posledica tega je, da dobita kmet in njegov delavec vino le v nadrobni prodaji in da jima takrat v prekomerni meri zaužito vino lahko celo škoduje, dočim bi jima pri vsakodnevnem zmernem užitku na vsak način koristilo. Pa tudi poraba vina je na ta način manjša, kar škoduje spet vinogradniku. Tudi je bilo prej običajno zamenjavanje vina z drugimi kmetijskimi pridelki med vinogradniki in kmeti v nevinorodnih krajih.

Sedaj je tudi to onemogočeno, ker je na eni strani vino previsoko obremenjeno, na drugi strani pa dobava vina naravnost od vinogradnika močno ovirana. Zaradi tega je tudi upravičena zahteva vinogradnikov, da bi naj bilo treba plačati trošarino le od vina, ki ga prodajo v nadrobni prodaji, ne pa tudi za ono, ki ga kupi potrošač naravnost od vinogradnika ali ga pridobi za zamenjavo za druge kmetijske pridelke. Celo podariti bi ne smel nihče vina, ne da bi plačal predpisano trošarino.

Ali trošarina od litra ali pa pavšalna trošarina?

Sedaj je uvedena pri nas trošarina od litra, svoječasno je bila uvedena tudi že pavšalna trošarina. Pri zadnjem načinu pobiranja trošarine bi plačal nek določen znesek vsak gostilničar, promet z vinom pa bi bil popolnoma prost. Seveda bi plačali tako trošarino na vino samo točilci vina na drobno, dočim bi bili pridelovalci vina trošarine prosti. Prav gotovo bi se promet z vinom pri tem načinu pobiranja trošarine močno dvignil, ker bi marsikdo lahko užival vino, ki ga sedaj ne more. To bi se pa ne zgodilo na škodo gostilničarjev. Kdor gre v gostilno, gre itak neglede na to, ali ima na razpolago vino doma ali ne. Prepričani pa smo, da bi bilo potem v gostilni dobiti mnogo boljšega vina kot sedaj, ker je boljše vino zaradi trošarine sedaj tudi za gostilničarja predrago, pa tudi oviran promet z vinom mnogokrat sedaj preprečuje pravilno kletarjenje v gostilničarjevi kleti. Oblast bi dobila mogoče nekaj manj trošarine na vino kot sedaj, bi pa prišla končno na isto, ker bi odpadli tudi vsi izdatki, ki jih ima oblast sedaj zaradi potrebe kontrole pri prodaji vina in pri pobiranju te. Potem bi odpadlo tudi vse morebitno tihotapljenje vina, ki se sedaj mogoče dogaja, ker bi postalo nepotrebnost. Zaradi tega je čisto upravičena zahteva vinogradnikov po izvedbi pavšalne trošarine, je pa tudi izvedljiva.

Vinogradniško vprašanje je vprašanje obstoja naše severne meje v narodnostnem oziru

Večina prebivalstva severnega dela Slovenije je odvisna od tega, kako se bo prodalo vino. Prav dobra je misel nekakega dobrega poznavalca najrevnejšega dela severne Slovenije, to je Haloz, da bo temu predelu pomagati le na ta način, da omogočimo tamkajšnjim ljudem prodajo njihovega pridelka —

Dolžnost vsake žene je, da pazi na redno stolico, ki jo doseže z naravno »Franz-Josefovce« greknjo vodo, ako jo jemlje vsak dan v manjši množini. Prava »Franz-Josefova« voda deluje milo, prijetno, naglo in zanesljivo.

Ogl. reg. S. br. 30.474/35.

vina po primerni ceni. Tudi viničarsko vprašanje bo rešeno učinkovito takrat, ko bodo lahko vinogradniki prodali vino po primerni ceni. Svoječasno je bilo pravilo, da je plačal vinogradnik dnino v višini cene enega litra vina. Kako naj sedaj isti vinogradnik plača trikratno ali celo štirikratno dnino od cene litra vina? Naša severna meja bo močna, ako bo gospodarsko močan nekdanji in sedanji steber ob njej. To pa je in bo edino naš kmet. Zato je neobhodno potrebno, da pričnemo razmotrivati o tem za naše prebivalstvo severne meje tako važnem vprašanju trezno in ga skušamo rešiti tako, da bo lahko vinogradnik spet prosteje zadihal.

Po Jugoslaviji

Volilni red za parlament, ki je bil kot načrt objavljen, je vlada z ozirom na izražene kritike in želje v nekaterih točkah preuredila. Ostale so državne liste. Vložiti se more državna lista samo, če je zbrano na njej vsaj 15 okrožnih list. Z državne liste more biti izvoljen samo njen nosilec, in sicer v primeru, da je dobila lista vsaj 100.000 glasov. Okrožne liste imajo vsaka svojega nosilca, ki pride pri dodelitvi mandatov, ki jih je dobila lista, prvi v poštevi in potem šele okrajni kandidati v vrstnem redu po številu dobljenih glasov. Vpeljan je proporc po D'Hontovem sistemu. V nov volilni red je sprejeta določba, da pride en poslanec na vsakih 40.000 prebivalcev; če znaša višek od 40.000 najmanj 25.000, dobi okrožje še enega poslanca. Tako bo Slovenija tudi v bodoče imela toliko poslancev kot doslej, to je 29. Število volilnih okrožij v Sloveniji ostane nespremenjeno, kakor v prvotnem načrtu, to je šest. Mesto Ljubljana voli dva poslanca, ljubljansko volilno okrožje (Gorenjska) pet, novomeško okrožje (Dolenjska) pet, celjsko šest, mariborsko štiri, mursko-soboško sedem.

Četrto banovino zahtevajo muslimani. Ta bi naj bila Bosna in Hercegovina, ki tvori sedaj vrbasko in drinsko banovino. Voditelj muslimanov minister dr. Kulenović poudarja to svojo zahtevo ob vsaki priliki ter izjavlja, da se bodo muslimani za njeno uresničenje vztrajno borili. Kot razlog navajajo muslimani, da je Bosna in Hercegovina pomešana s srbskim, hrvatskim in muslimanskim življenjem, da torej ne spada ne v hrvatsko ne v srbsko banovino, marveč mora tvoriti posebno jugoslovansko banovino. Ta zahteva pa ni našla prijaznega odmeva na srbski strani.

Složna domovina. Pred letom dni, 5. februarja 1939, je Dragiša Cvetković sestavil

Proti prehladu lahko vzamete 1-2

ASPIRIN tablete

Ni drugega zdravila po imenu »Aspirin«, temveč edino-le »Bayer«-jev Aspirin.

Ogl. reg. pod S. br. 37092 od 22. XII. 1939.

svojo vlado. Ob prvi obletnici te vlade je ministrski predsednik dal časnikarjem izjavo, v kateri je poudaril velik pomen narodnega sporazuma. V najkritičnejših trenutkih mednarodnega položaja, tako je rekel predsednik vlade, smo vsemu svetu lahko odločno in jasno povedali, da je naša domovina složna, da je duhovno zedinjena in pripravljena odločno braniti svoje meje. Danes se razpravlja o mejah banovine. Nad vsemi banovinami pa je širša, močnejša in večja zunanja meja Jugoslavije, ki smo jo vsi odločno braniti in ki omogoča rešitev vseh notranjih vprašanj. Če se vprašanje postavi tako, se bo sporazum o enakosti in enakopravnosti Srbov, Hrvatov in Slovencev izvedel popolnoma do kraja.

Nemci v Jugoslaviji se vedno bolj delijo pod svetovno-nazornim vidikom. Na eni strani so ljudje krščanskega svetovnega nazora, ki hočejo svetinjo krščanske vere ohraniti bodi rodovom, na drugi strani pa so ljudje nemškega narodno-socialističnega gledanja na svet.

Dosedanja reševalna dela na rušilu »Ljubljana«. Zadnjič smo poročali, da se je potopil 25. januarja v pristanišču Šibenik v Dalmaciji po končanih maneverskih vožnjah naš rušilec »Ljubljana«. Ladjo bodo dvignili z ju-

Lahka zadeva

Znani nemški pisatelj žaloiger Grillparzer je bil v visoki starosti izvoljen v poslansko zbornico. Bil je tedaj že močno naglušen. Ko so ga vprašali, kako utegne sprico svoje betezne naglušnosti zmirom pravilno oddati svoj glas pri glasovanju, jim je odgovoril: »Nič lažjega kakor to. Pri vsakem glasovanju opazujem kneza Windischgrätzta. Ako on vstane, jaz obsemim — ako pa on obse, jaz vstanem.«

*

Mesto v vojnem stanju z Rusijo

Že 85 let je mesto Warwick v Angliji v »vojnem stanju« z Rusijo. To mesto, ki je bilo dolgo časa jabolko prepira med Anglijo in Škotsko, je dobilo sčas-

V rdečem »raju« ...

Roman iz sovjetskega kmetijskega življenja

Karanzin se je pobral s tal z željo po maščevanju. Nekaj dni je kuhal v sebi razne načrte. Naposled se je odločil za to, da Šubinovo pozornost obrne od Natalije na Natašo, ki je mlajša in lepša. Vsak dan mu je pripovedoval o Nataši. Dopovedoval mu je, da v vsej okolici ni lepše ženske od nje. Ko je mislil, da je že dovolj pripravil Šubina, mu je naravnost svetoval, naj se loči od Natalije in se oženi z Natašo. Prepričan je bil, da Nataša ne bo pristala na Šubinovo ponudbo in ta bo v svoji maščevalnosti našel razlog, da jo spravi v očeško ječo. Karanzin pa se je opekel. Šubin je ravno tistega dne imel zelo dober obed, ki mu ga je pripravila Natalija. Ko je slišal Karanzinov nasvet, se je jezno zakadil v svetovalec, ga brcnil v trebuh in mu rekel:

»To te bo naučilo, da se boš od sedaj naprej brigal za svoje stvari!«

Karanzin je molčal, toda zaklel se je, da bo našel drugo sredstvo, s katerim bo uničil deklico.

*

Nataša je že pred kakima dvema urama videla, da sta se Dragin in Simnov vrnila domov.

Zaradi očetovega izostanka se spočetka ni vznemir-

jala, ker se je večkrat primerilo, da se je oče nekoliko zamudil, in sicer zato, da sta z Olgoporom skrila ribe. Polagoma pa se je začela vznemirjati.

To se še ni zgodilo, da bi oče za dve uri zaostal. Njegova zamuda je navadno znašala pol — do tri četrt ure.

Kaj se je zgodilo? Čoln se gotovo ni potopil, ker bi jim Dragin ali Simnov povedala. Ali pa se je morda nesreča tako zgodila, da ta dva nista videla?

Njen nemir se je povečal, ko je zagledala tri konjenike. Ko so se bližali njihovi hiši, se je naglo skrila. Ko se je pozneje nekoliko opogumila in pogledala iz za ogle, je videla, da so se konjeniki ustavili pred Šubinovo hišo. Pozneje je videla Šubina, ko je šel v spremstvu teh konjenikov proti Dnjestru. Zdelo se ji je, da je prihod konjenikov ter Šubinov odhod k Dnjestru v zvezi s tajno, katero je za njo predstavljala nerazumljiva zamuda njenega očeta.

Nataša se je podala k materi, ki je sedela pri ognjišču. Očetova juha se je grela na žerjavi. Starka je razmišljala o svoji bedi. Kadar ji je duh zablodil v preteklost, je bil ta spomin zanjo nova muka. Samo molitev jo je še tešila. Brez nje bi že pred leti bila omagala.

K sreči mož, Ivan Krilov, ni klonil. Kolikokrat jo je bodril:

»Žena, proč z malodušjem! Bog se nas bo spet usmilil. Napočil bo dan, ko bodo premagani boljševiki,